

ЗАТВЕРДЖЕНО
Методичною радою
університету
від 26.02.2020
(протокол №5)

Силабус
навчальної дисципліни
«Технології соціальної роботи»
2024-2025 навчальний рік

Освітня програма: «Соціальна робота та практична психологія».

Спеціальність: 231 Соціальна робота.

Галузь знань: 23 Соціальна робота.

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський).

Викладач	Захарова Наталя Миколаївна, к.пед.н., доцент кафедри соціальної роботи та інклюзивної освіти
Посилання на сайт	https://edu.bdpu.org/course/view.php?id=685 https://dspace.bdpu.org/handle/123456789/1133
Контактний телефон	0957976650
Е-mail викладача	zaharovanatalia@ukr.net
Графік консультацій	четвер: 12.00-14.00

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів/ годин	Лекції	Практичні/семінарські/лабораторні заняття	Самостійна робота	звітність
150	24	24	102	екзамен

Семестр: весняний.

Мова навчання: українська.

Ключові слова: технології, моделі, оцінювання потреб, соціальна діагностика, реабілітація, терапія, експертиза, адвокатування.

Мета курсу: розкриття значущості соціальних технологій і технологій соціальної роботи в контексті професійної діяльності, їх основних принципів; характеристика загальних, міждисциплінарних та конкретних технологій; визначення теоретичних основ розробки технологій соціальної роботи, ознайомлення здобувачів вищої освіти з інноваційним та творчим характером технологізації надання соціальних послуг клієнтам як ефективного способу використання ресурсів людини.

Предмет курсу: технології, техніки, методи соціальної роботи щодо різних соціальних проблем та категорій населення.

Компетентності та програмні результати навчання:

Програмні компетентності:

ЗК-8 Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ФК-2 Здатність до оволодіння та застосування знань з теорії та технологій соціальної роботи і практичної психології на практиці.

Результати навчання:

ПР-10 Здатен проектувати етапи індивідуально-диференційованого, особистісно-зорієнтованого підходу в соціальній роботі.

ПР-8 Здатен класифікувати методи, моделі соціальної роботи в професійній діяльності.

Зміст курсу:

Тема 1. Теоретичні основи технології соціальної роботи

1.1. Технології соціальної роботи як курс професійної підготовки соціального працівника. Поняття технологій, соціальних технологій; характеристика. Особливості технологічного підходу до соціальних процесів. Умови технологізації практичної діяльності в соціальній сфері. Фактори ефективності соціальних технологій.

1.2 Сутність технології соціальної роботи. Класифікація технологій в соціальній роботі. Функції технологій соціальної роботи. Етапи розробки технології соціальної роботи. Структура технологічного процесу в соціальній роботі.

Тема 2. Загальні технології соціальної роботи: діагностика.

2.1. Сутність і характеристика технології соціальної діагностики. Мета, завдання, принципи діагностики. Організація соціальної діагностики. Алгоритм соціального діагностування. Зв'язок соціального діагностування й оцінювання потреб клієнтів соціальних служб.

2.2. Суть діагностичних методів в соціальній роботі. Вимоги, яким повинні відповідати методи соціальної діагностики. Типи дослідницьких методів: історико-генетичні, структурно-функціональні: характеристика. Використання технологій в соціальній діагностиці: зондажно-інформаційне обстеження конкретного соціуму; соціально-історичне дослідження, інформаційно-цільовий аналіз, соціальне картографування.

Тема 3. Оцінювання потреб клієнтів соціальних служб

3.1. Оцінювання потреб у міжнародній практиці соціальної роботи. Європейські соціальні моделі оцінювання потреб. Сучасна українська практика оцінювання потреб. Визначення, мета; типові характеристики, особливості процесу оцінювання. Організація відбору клієнтів соціальних послуг: критерії адресності.

3.2. Процедура оцінювання: етапи. Методи збору інформації. Визначення та планування соціальних послуг. Форми оцінювання потреб клієнтів (документування). Особливості оцінювання потреб представників окремих цільових груп. Вимоги до компетенцій фахівця, який здійснює оцінювання.

Тема 4. Спеціальні технології в соціальній роботі

4.1. Технології соціальної реабілітації: суть, принципи. Види соціальної реабілітації людей з інвалідністю. Структура індивідуально-комплексної програми реабілітації. Чинники ефективності соціальної реабілітації.

4.2. Концептуальний підхід до соціальної реабілітації осіб з обмеженими функціональними можливостями. Кризово-інтервентна модель соціальної реабілітації; зміст. Особистісно-зорієнтована модель соціальної реабілітації; зміст. Програми реабілітації представників окремих цільових груп

Тема 5. Технології соціальної корекції та терапії

5.1. Сутність соціальної корекції в теорії і практиці соціальної роботи. Психолого-педагогічні методи корекційного впливу. Вирішення проблемних ситуацій в соціальній роботі за допомогою соціальної корекції.

5.2. Терапевтичний підхід у соціальній роботі: суть, моделі, форми. Алгоритм соціальної терапії. Види соціальної терапії. Показання для використання психокорекційних технік. Закономірності організації терапевтичного простору. Техніки соціальної терапії. Загальні та конкретні терапевтичні технології. Характеристика традиційних та інноваційних технік соціальної терапії. Індивідуальна терапія; терапія самовиховання.

Тема 6. Технології соціальної підтримки

6.1. Особливості представництва інтересів. Сфера представництва інтересів. Види представництва інтересів: індивідуальне, колективне; характеристика. Спектр соціальних послуг та стратегій адвокатування.

6.2.Поняття адвокатування в соціальній роботі. Адвокатування як представництво інтересів клієнтів.Типи адвокації. Процес та методи адвокатування.

Тема 7. Особистісно-орієнтовані технології соціальної роботи

7.1. Передумови появи конфліктних ситуацій. Характеристика конфлікту. Тактики розв'язання міжособистісних конфліктів. Особливості протікання конфлікту. Особливості соціально-педагогічного спілкування з вирішення конфлікту.

7.2.Сутність категорії «соціальний захист». Технології соціального захисту (підтримки) населення в сучасних умовах. Технології соціального захисту та підтримки найменш захищених верств населення. Роль фахівця в сфері соціального захисту.

Тема 8. Технології соціальної профілактики та адаптації

8.1.Сутність, мета, завдання принципи соціальної профілактики. Напрями, види, рівні соціальної профілактики. Типологія заходів соціальної профілактики; Алгоритм соціально-педагогічної профілактики. Методи, форми профілактики. Профілактичні програми в соціальній роботі. Соціально комплексне планування. Технології профілактики адиктивної поведінки. Попередження виникнення умов формування адиктивної поведінки.

8.2. Характеристика соціальної дезадаптації. Причини виникнення дезадаптації. Профілактика дезадаптації як один із напрямів професійної діяльності фахівця. Напрямки та зміст профілактики соціальної дезадаптації.

Тема 9. Міждисциплінарні технології соціальної роботи

9.1.Сутність групової роботи. Мета використання групових методів в соціальній роботі. Аксікреація як результат групової взаємодії. Типи груп, призначення: групи соціалізації, групи ресоціалізації. Принцип комплектування груп; факторів, що сприяють (не сприяють) груповій роботі. Стадії розвитку групи і етапи групової роботи. Функції соціального працівника в груповій взаємодії. Методи і прийоми групової роботи.

9.2 Організація груп взаємодопомоги. Соціальна практика: групи анонімних алкоголіків, групи анонімних наркоманів, групи ветеранів ООС (АТО), жіночі групи, групи хворих на СНІД, групи матерів чи батьків-одиноків, батьків дітей-інвалідів та ін. Характеристика груп.: умови взаємодії, методи. Технологія створення груп взаємодопомоги людей, ВІЛ-інфікованих та хворих на СНІД.

Тема 10. Соціальні інновації в діяльності фахівця

10.1 Структура соціальної програми. Технологія розробки та впровадження соціальних проектів. Аналіз соціальних програм. Значення проектування в роботі соціального працівника.

10.2.Поняття соціальної експертизи; специфічні риси експертизи; функції, завдання. Спільні риси експертизи з технологією діагностики. Організаційні моделі соціальної експертизи. Етапи роботи експертів при використанні різних моделей експертизи.

Методи навчання:словесні (пояснення, розповідь, лекція, семінари бесіда (вступна, бесіда-повторення); наочні (ілюстрування за допомогою електронного опорного конспекту); практичні: (вправи, моделювання життєвих ситуацій); методи контролю і самоконтролю(метод усного контролю (метод письмового контролю, метод тестового контролю).

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять):навчальний курс складається з лекцій, семінарських занять, самостійної та індивідуальної роботи. Лекційні заняття передбачають ведення письмового конспекту. Підготовка семінарських занять передбачає усне опрацювання теоретичних питань та дискусію за темою. Підготовка завдань до самостійних та індивідуальних робіт здійснюється у друкованому вигляді (формат MicrosoftWord або PowerPoint (де необхідно) за визначеним шаблоном та передбачає усне опитування здобувачів протягом семінарського заняття до теми або на груповій/індивідуальній консультації.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність:*технічне* (комп'ютер,проектор); *програмне* (MicrosoftOffice: PowerPoint, Word, Moodle, репозитарій); *наочність* (презентації у форматі PowerPoint).

Система оцінювання та вимоги:

Форма підсумкового контролю успішності навчання екзамен

Поточне тестування та самостійна робота								Середнє арифметичне за поточну роботу (максимально 50 балів)	Екз.	Сума
Тема 1		Тема 2		Тема 3		Тема 4			50	100
1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1.	4.2			
25		25		25		25				
Тема 5		Тема 6		Тема 7		Тема 8				
5.1	5.2	6.1	6.2	7.1	7.2	8.1	8.2			
25		25		25		25				
Тема 9		Тема 10								
9.1	9.2	10.1	10.2							
25		25								

ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ

Поточний контроль здійснюється за результатами усіх виконаних завдань, передбачених планами семінарських, самостійних та індивідуальних робіт. За вивчення кожної теми максимально нараховується 25 балів, з них: 5 бал. – усна відповідь, по 5 бал. за самостійну та ІНДЗ, 10 бал – тест.

Критерії оцінювання семінарського заняття (усна відповідь)

«5» бали – повно, змістовно, з посиланням на наукові джерела, цитування авторів, зв'язок з попередньо вивченими темами та проекцією на професійну діяльність, повна відповідь на уточнюючі питання, часткова опора на конспект.

«4» бали – достатньо повно, з посиланням на наукові джерела, відповідність темі та плану, зв'язок з попередньо вивченими темами та проекцією на професійну діяльність, об'ємна відповідь на додаткові питання, часткова опора на конспект.

«3» бали – неповне розкриття змісту питання, неповна або негрунтовна відповідь на додаткові питання, допущені незначні помилки під час відповіді, опора на конспект.

«2» бали – часткове розкриття програмного питання, слабке знання базових понять і показників, неповна або відсутня відповідь на додаткові питання, читання з конспекта.

«1» бал – підготовлено письмовий фіксований виступ без усної доповіді.

На занятті заохочується активність здобувачів, участь в обговоренні питань. Висока активність на семінарському занятті (від 3 і більше змістовних доповнень) оцінюється від 1 до 3 балів; середня активність – (доповнення не повні, часткове повторення попереднього доповідача) від 1 до 2 балів.

Критерії оцінювання самостійної роботи

Самостійна робота є частиною підготовки здобувача до заняття. Проводиться у формі письмової відповіді на теоретичні питання. У складі письмової роботи міститься одне теоретичне питання.

«5» бали – повна, обгрунтована відповідь на питання аналітичного та пошукового характеру («проаналізуйте», «обгрунтуйте», «розробіть», «скласти»...).

«4» бали – недосить повна відповідь, недостатня аргументованість на питання аналітичного та пошукового характеру («проаналізуйте», «обгрунтуйте», «поясніть», «скласти»...).

«3» бали – неповні відповіді на запитання, грубі помилки при висвітленні теоретичного матеріалу.

«2-1» бали – часткове виконання завдання, відсутність власної точки зору на питання.

Критерії оцінювання індивідуально-дослідних завдань

ІНДЗ є частиною підготовки здобувача до заняття. Проводиться у формі письмової відповіді на теоретичні питання, але впливає на формування фахових компетентностей здобувача. У складі письмової роботи міститься одне завдання.

«5» бали – повна, розгорнута відповідь на питання дослідного та творчого характеру, обґрунтована власна точка зору (алгоритм вирішення проблемних ситуацій, розробка плану дій, пакету заходів, моделювання..).

«4» бали – недосить повна відповідь, недостатня аргументованість на питання дослідного та творчого характеру (алгоритм вирішення проблемних ситуацій, розробка плану дій, пакету заходів, моделювання..).

«3» бали – неповні відповіді на запитання, грубі помилки при висвітленні теоретичного матеріалу; недостатньо змістовного матеріалу.

«2-1» бали – часткове виконання завдання, відсутність власного бачення вирішення завдань.

Оцінювання виконання тестових завдань

Тестові завдання до кожної теми нараховують 10 питань. Кожна правильна відповідь (за ключем) оцінюється в 1 бал. Максимальна сума балів за тест – 10.

ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Форма і терміни семестрового контролю з дисципліни «Технології соціальної роботи» для денної та заочної форми навчання визначаються робочим навчальним планом спеціальності, розкладом сесії і включають проведення екзамену.

Семестровий контроль проводиться у формі усного опитування (за програмою екзамену, розробленою для екзамену з цієї дисципліни). Викладачем формуються білети, здобувач тягне білет, письмово формує відповіді на питання до білету і в ході усної співбесіди дає відповіді. Форма проведення семестрового контролю зазначається в робочій та навчальній програмах.

Максимальна кількість балів, що нараховується за екзамен 50 балів.

Критерії оцінювання (усних відповідей)

Бали	Критерії оцінювання
«Відмінно» 40 – 50	Відповіді, в яких навчальний матеріал відтворюється в повному обсязі, відповідь правильна, обґрунтована, логічна, містить аналіз і систематизацію, зроблені аргументовані висновки. Спостерігається глибоке володіння матеріалом, здобувач висловлює власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал.
«Добре» 15 – 39	Відповіді, в яких відтворюється значна частина навчального матеріалу. Здобувач виявляє знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, певною мірою може аналізувати матеріал, порівнювати та робити висновки. Питання висвітлює повно, висвітлення їх завершене висновками, виявлене уміння аналізувати факти й події, а також виконувати навчальні завдання. У відповідях допущені несуттєві помилки, неточності, має місце недостатня аргументованість при викладенні матеріалу, нечітко виражене власне ставлення до змісту питань.
«Задовільно» 1 – 14	Відповіді, в яких відтворюються основні положення навчального матеріалу на рівні запам'ятовування без достатнього розуміння; здобувач у цілому оволодів суттю питань з даної теми, виявляє знання матеріалу, навчальної літератури, намагається аналізувати факти й події, робити висновки. Але дає неповні відповіді на запитання, припускається грубих помилок при висвітленні теоретичного матеріалу.

ПІДСУМКОВА ОЦІНКА

За підсумками вивчення освітньої компоненти «Технології соціальної роботи» здобувач вищої освіти може отримати 100 балів (50 балів¹ – поточне оцінювання + 50 балів – контрольне оцінювання (екзамен)).

Підсумкова кількість балів визначається за формулою:

¹ Визначається за формулою: $\text{Підсумкова кількість балів} = \text{Поточне оцінювання} + \text{Контрольне оцінювання}$

$$m = \frac{3K_1 + 3K_2 + 3K_3 + 3K_4}{n} + 50 = 100$$

де m – кількість набраних балів за вивчений курс;

n – кількість залікових кредитів;

50 балів – екзамен.

Загальна кількість балів за вивчений курс обчислюється таким чином: підраховується кількість балів, набраних під час поточного контролю за всіма заліковими кредитами та ділиться на загальну кількість кредитів (визначається середній арифметичний бал). Потім до отриманого показника додаються бали, набрані під час екзамену.

Відповідність підсумкових рейтингових оцінок у балах Шкала оцінювання: ЄКТС

Сума балів за всівидиосвітньої діяльності	Оцінка ECTS
90 – 100	A
78 – 89	B
65 – 77	C
58 – 64	D
50 – 57	E
35 – 49	FX
1 – 34	F

Список рекомендованих джерел (наскрізна нумерація)

Основні:

1. Актуальні питання соціальної роботи : навч. посіб. / О.М. Денисюк та ін. ;ред. кол.: О.В. Епель, Т.Л. Лях, І.В. Силантьєва. Ужгород: РІК-У,2023. 420с.URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/47338/1/O_%20Epel_T_Liakh_I_Silantieva_APSR_FPSRSO_KS_PSR.pdf.pdf
2. Дослідження у соціальній роботі: Антологія [упор. Т. Семігіна]. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2021. 203 с
3. Здрагат С. Г. Умови реалізації соціальної технології евалюації інклюзивної освіти / С. Г. Здрагат // Грані. 2017. Т. 20, № 4. С. 1016.
4. Закон України «Про соціальні послуги» / Відомості Верховної Ради (ВВР), 2019, № 18. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>
5. Здрагат С.Г. Евалюація інклюзивної освіти: соціальна технологія її реалізації в українському освітньому просторі [Текст] : автореф. дис. ... канд. соц. наук : 22.00.04 / Здрагат Світлана Геннадіївна ; Класич. приват. унт. Запоріжжя, 2018. 20 с.
6. Іванова І. Методи соціальної роботи (на основі Державних стандартів соціальних послуг). К.: Університет «Україна», 2018. 302 с. URL: <https://www.yakaboo.ua/ua/metodi-social-noi-roboti-na-osnovi-derzhavnih-standartiv-social-nihposlug.Html>
7. Іванова І. Соціальна робота з людьми похилого віку: навч. посіб./Іванова І.Б. — К.: Університет «Україна», 2023. —220 с.
8. Інноваційний потенціал соціальної роботи в сучасному світі: на межі науки та практики : матеріали І Міжнародної науково-практичної конференції. — Чернігів : НУ «Чернігівська політехніка», 2021. — 200 с.
9. Коляда Н., Левченко Н. Технології соціальної роботи : Навчальний посібник. Умань : «ВІЗАВІ», 2018. 337 с.
10. Система соціального захисту в Україні : навч. посіб. / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини ; уклад. О. О. Матрос ; [ред.: Рассказова О. І., Кучер Г. М., Кравченко О. О.]. Умань : Візаві, 2021. 174 с. URL

<https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/123456789/13916/1/Матрос%20О.О.%20Посібник%20Система%20 соціального%20захисту%20в%20Україні.pdf>

12. Соціальна робота: реалії та виклики часу: навчально-методичний посібник. Слов'янськ: Вид-во Б. І. Маторіна, 2021. 219 с. URL: <https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/34954/Sotsialna%20Robota%20Realii%20Ta%20Vykyky%20Chasu.pdf?sequence=1>
13. Соціально-психологічні технології відновлення особистості після травматичних подій : практичний посібник / [Т. М. Титаренко, М. С. Дворник, В. О. Климчук та ін.] ; за наук. ред. Т. М. Титаренко / Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. – Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2019. – 220 с.
Додаткові
14. Капська А.Й. Соціальна робота: Навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – 328 с.
15. Карпенко О. Г. , Романова Н.Ф. теорія та практика соціальної роботи : навчальний посібник / О.Г. Карпенко, Н.Ф. Романова. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2015. – 408 с.
16. Кабаченко Н., Семигіна Т. Сучасні підходи до соціальної роботи з людьми похилого віку // Соціальна політика і соціальна робота. – 2005. – №1.
17. Лукашевич М.П., Семигіна Т.В. Соціальна робота (теорія і практика): Підручник. – К.: Каравела, 2009. – 368 с.
18. Оцінювання потреб клієнтів соціальних служб. Методичні рекомендації для закладів та установ, що працюють із вразливими групами населення / упоряд. Майорова Н.В. К.: ТОВ «ЛДЛ», 2007. – 205 с
19. Синчук С.М., Буряк В.Я. Право соціального забезпечення України: Навч.посіб. / За ред. С.М. Синчук. – К.: Знання, 2006. – 318 с.
20. Соціальна робота в Україні: Навч. посіб. /І.Д. Зверева, О.В. Безпалько, С.Я. Харченко та ін.; За заг. ред. І.Д. Зверевої, Г. Лактіонової. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 256 с.
21. Соціальна робота з людьми, які живуть із ВІЛ/СНІДом: Метод.посібн. За ред.. Т.В. Семигіної. – К.: Вид-дім «Києво-Могилянська академія», 2006. – С.142.
22. Теорії і методи соціальної роботи: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. Т.В. Семигіної, І.І. Миговича. – К.: Академвидав, 2005. – 328 с.
23. Шахрай В.М. Технології соціальної роботи. Навчальний підручник. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 464 chrome-extension://mhjfbmdgcfjbbpaeojofohoefgiehjai/index.html
24. Технології соціальної роботи : Навчальний посібник з грифом МОН України / О.А. Агарков (керівник авт.кол.), Д.Ю. Арабаджієв, Т.В. Єрохіна, В.В. Кузьмін, І.В. Мещан, В.М. Попович. Запоріжжя, вид. комплекс АТ «Мотор Січ», 2015. 487 с.
25. Соціальна робота із вразливими сім'ями та дітьми: посібник у 2-х ч.: Ч.1: Сучасні орієнтири та ключові технології / З.П. Кияниця, Ж.В. Петрочко. К.:ОБНОВА КОМПАНІ, 2017. 256 с. URL: http://www.p4ec.org.ua/upload/education/library/1513689_511.pdf
26. Соціальна робота із вразливими сім'ями та дітьми: посібник у 2-х ч.: Ч.2: Ознаки вразливості та специфіка підтримки сім'ї і дитини / за заг. ред. Т.В.Журавель, З.П.Кияниці. К.:ОБНОВА КОМПАНІ, 2017. 352 с. URL: <http://www.p4ec.org.ua/upload/education/library/1513689573.pdf>
27. Соціальна робота на підприємстві : навч. посіб. / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини ; уклад.: Л. А. Моргай ; 31 [рец.: Коляда Н. М., Рассказова О. І., Кучер Г. М.]. Умань : Візаві, 2021. 221 с.
URL:<https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/123456789/13510/1/посібник%20Моргай%20Л..pdf>

Інформаційні ресурси:

1. Бібліотека БДПУ <http://edu.bdpu.org>
2. Сайт БДПУ <http://bdpu.org>
3. Медіатека ФДССО
4. Електронна підтримка навчання Moodle БДПУ.

